

**B. H. HANS est-il le même illustrateur
que E. HANS ? ...**

**Is B. H. HANS dezelfde illustrator
als E. HANS ? ...**

par / door Bernard GOORDEN

Plusieurs artistes talentueux ont illustré les livres d'Abraham HANS (1882-1939) / Verschillende talentvolle kunstenaars hebben de boeken van Abraham HANS geïllustreerd : Otto GEERLING (1850-1927), Edmond van OFFEL (1871-1959), Emiel WALRAVENS (1879-1914), ...

Nous avons trouvé l'illustration suivante dans / We hebben volgende pentekening in ***De bezembinders van Kleit*** gevonden, N°37 (**zesde** druk) van ***Abraham HANS' Kinderbibliotheek***.

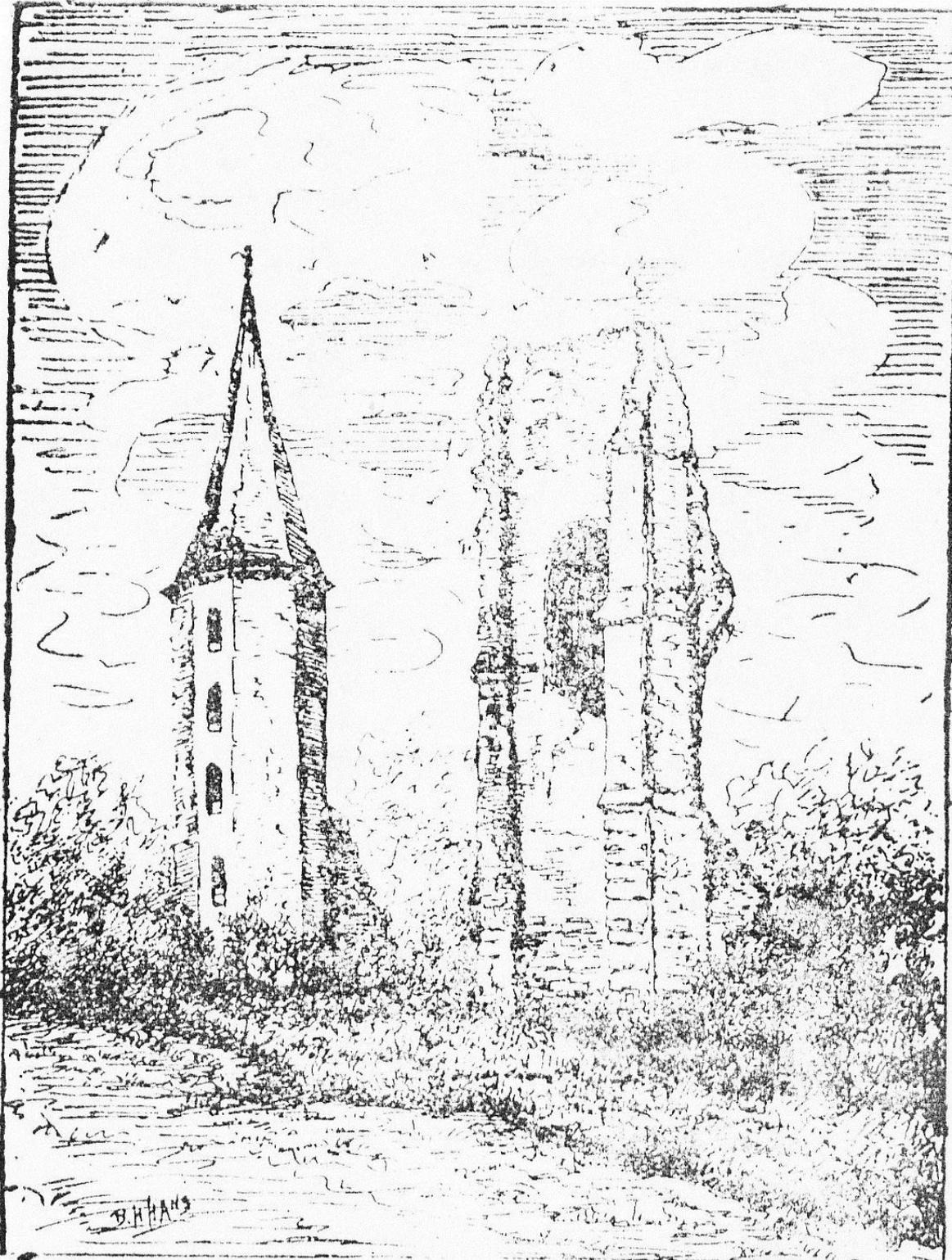
La signature est clairement / De handtekening is duidelijk **B. H. HANS**.

B. H. HANS pourrait être Bastiaan Hendrik HANS (08/06/1879-), membre de la famille d'Abraham HANS / zou Bastiaan Hendrik HANS, lid van Abraham HANS' familie, kunnen zijn.

L'illustration ressemble à celles de **E. HANS** dans ***A travers la Belgique*** / de pentekening lijkt op die van **E. HANS** in ***Kerlingaland*** of ***Op reis door België***).

vijfde druk (bladzijde **5**)

*Ruïne van het kasteel van Maldegem, zooals die
tot voor eenigen tijd nog bestond.*

— 3 —

zesde druk (bladzijde **3**)

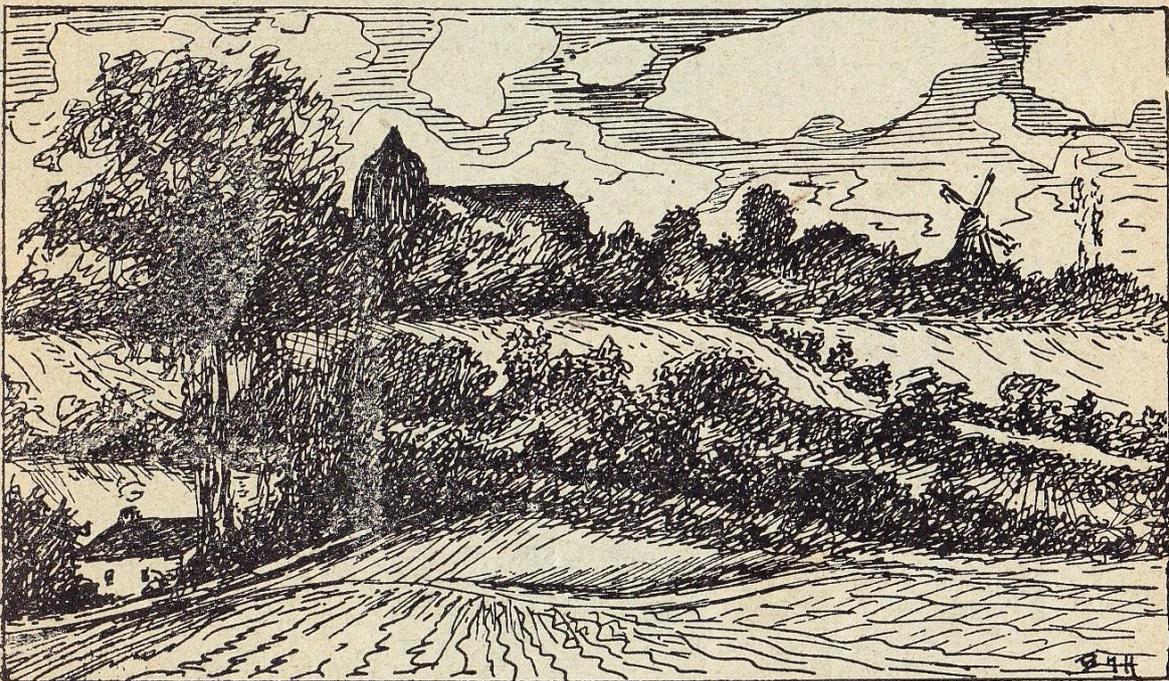
Nous retrouvons la signature **B. H. HANS** sur la couverture de / We vinden dezelfde handtekening **B. H. HANS** terug op omslag van *Spreekwoorden in verhalen*, N°40 van **Abraham HANS' Kinderbibliotheek**.

Nr 40

A. HANS KINDERBIBLIOTHEEK

Spreekwoorden in Verhalen.

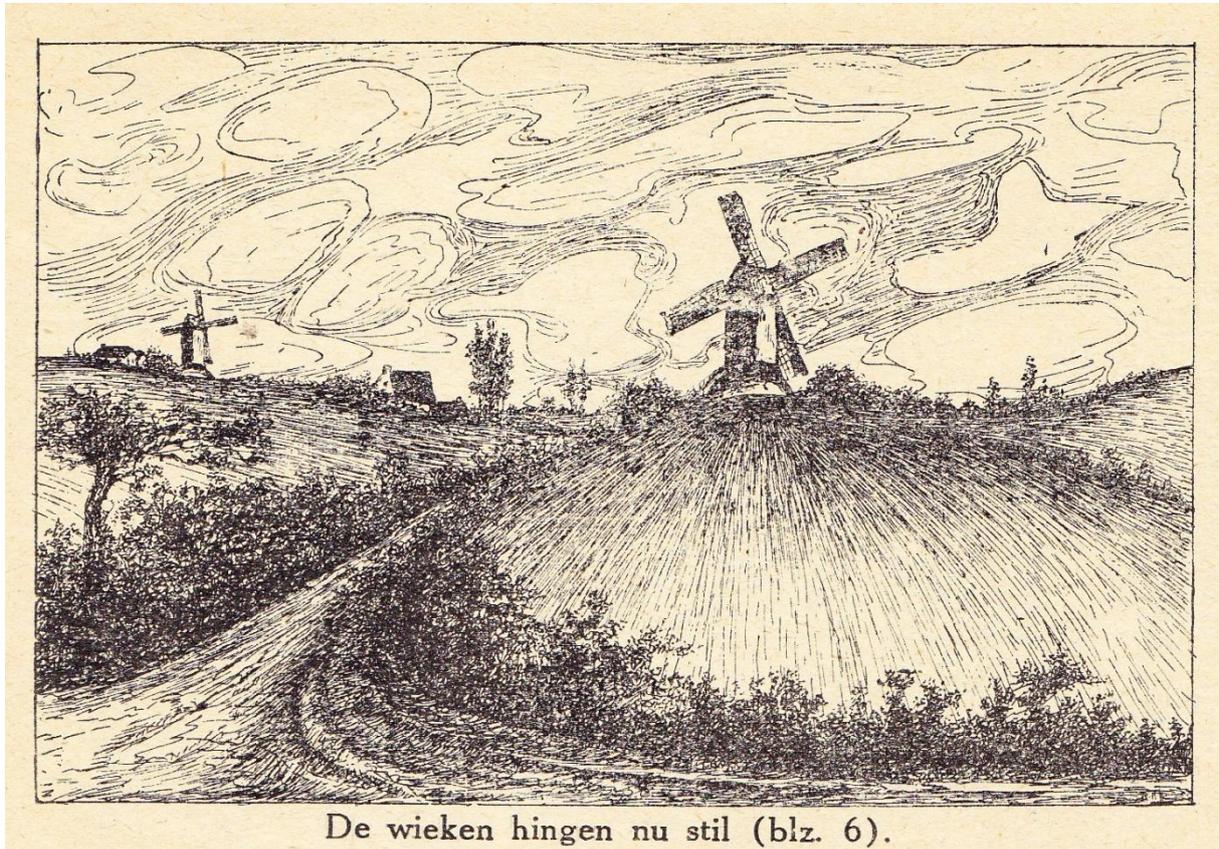
Tweede druk

Uitgave A. HANS-VAN DER MEULEN, Kontich.

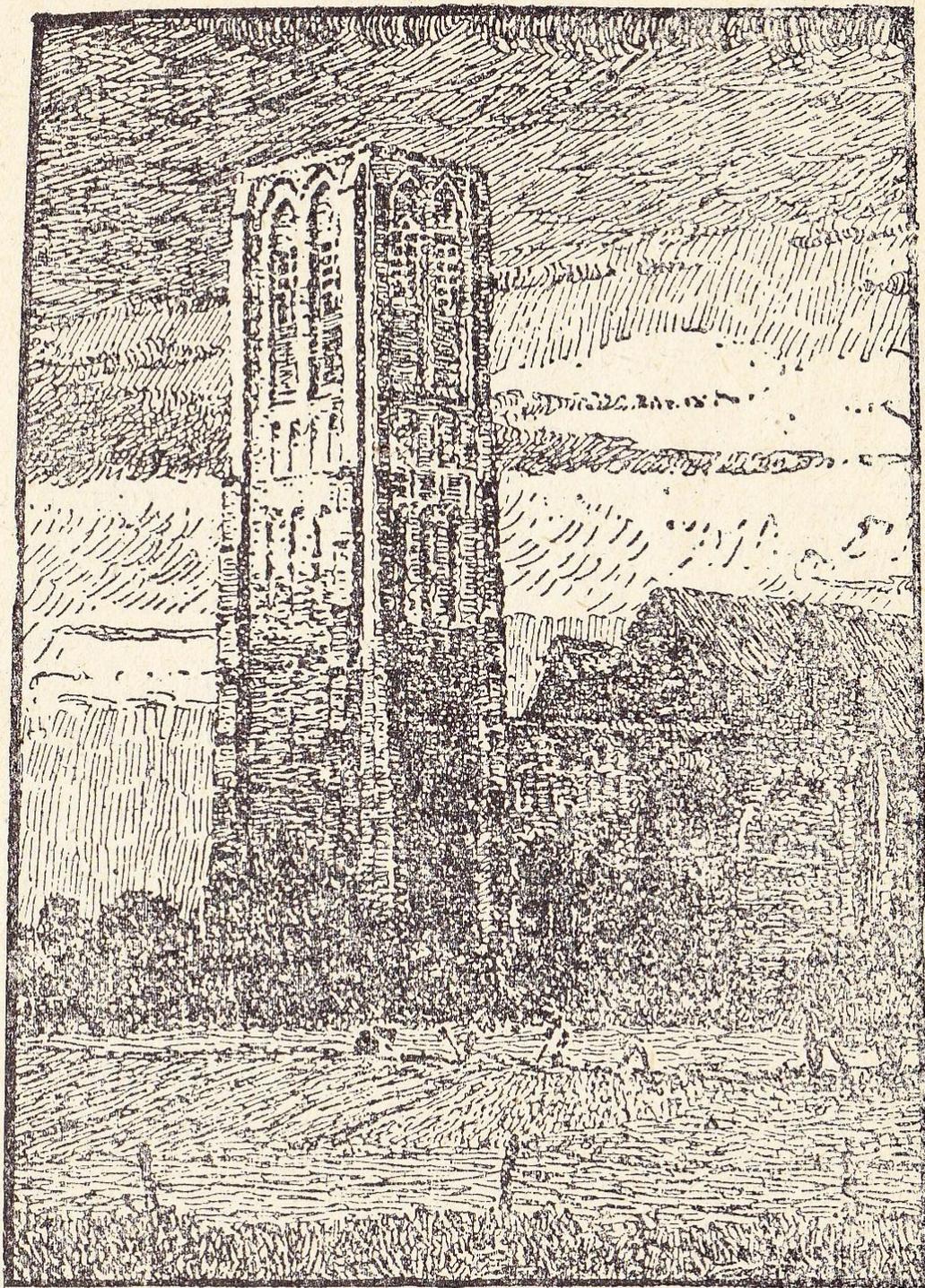
Prijs : 50 Centiemen,

Dans / in **Spreekwoorden in verhalen**, il y a deux autres illustrations aux pages 7 et 16 / zijn er twee andere pentekeningen op bladzijden 7 en 16.

Nous ne retrouvons pas la signature **B. H. HANS** de la couverture / We vinden dezelfde handtekening van **B. H. HANS** niet terug.

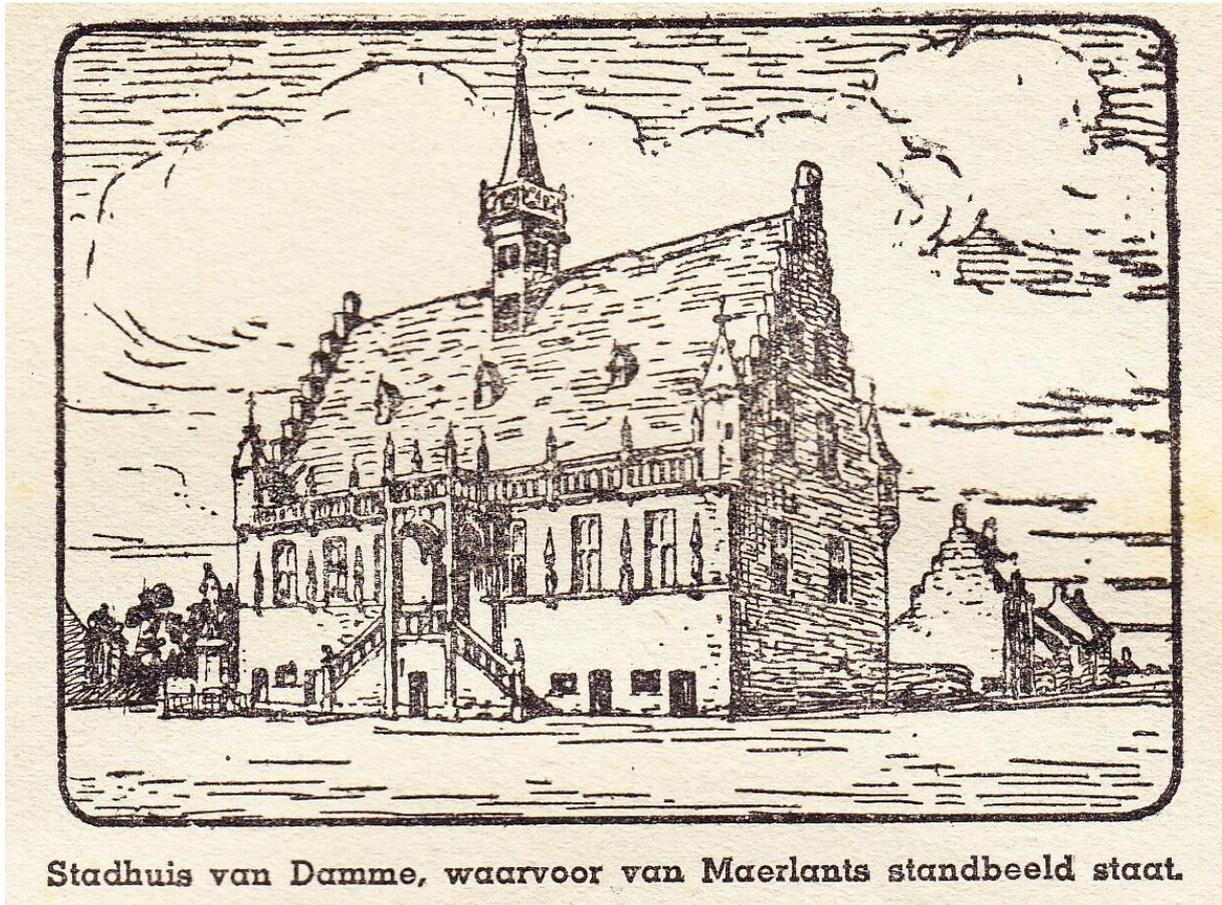
Emiel WALRAVENS (1879-1914) et / en **E. HANS** dessinaient volontiers un paysage avec moulin(s) à vent / tekenden graag een landschap met windmolen(s).

Kerk van Damme.

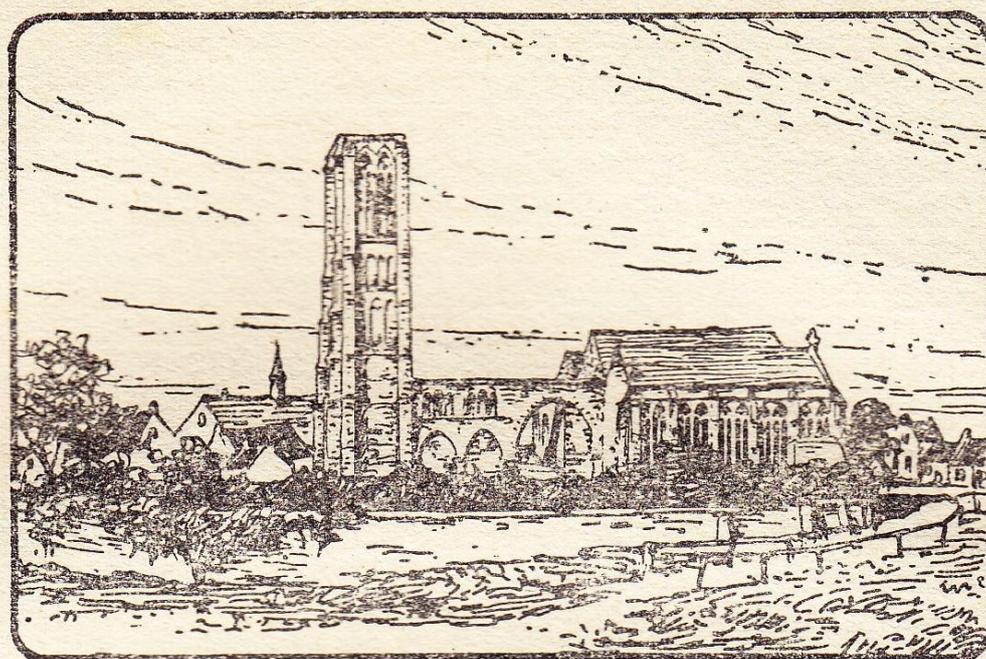
Est-ce que cette illustration est de la même personne ? / Is deze pentekening van dezelfde persoon ? ...

Il y a d'autres illustrations du même style à propos de Damme dans *A travers la Belgique* / Er zijn andere pentekeningen over Damme van dezelfde stijl in *Kerlingaland* en *Op reis door België*).

Cette illustration de l'hôtel de ville de Damme est reprise / Deze pentekening van het stadhuis van Damme wordt terug reproduceerd in *Op reis in Vlaanderen* (1929, page / bladzijde 32).

Selon / Volgens Lode OPDEBEEK, *écrivain / schrijver*, elle serait due à Edmond Van Offel / zou zij aan Edmond Van Offel te wijten zijn.

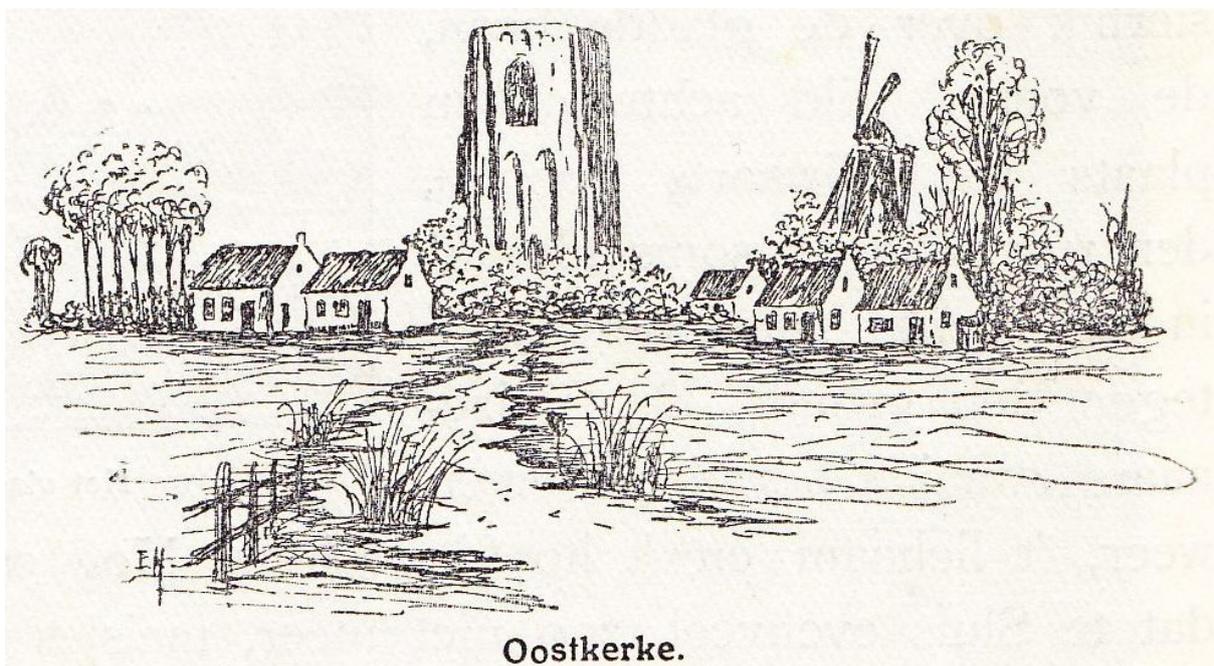

De kerk te Damme, die van Maerlants graf bevat.
Een gedeelte van het gebouw is afgebroken. 't Overige werd gerestaureerd.
De toren mist zijn voormalige spits.

Cette illustration de l'église de Damme se trouve dans / Deze pentekening van de kerk van Damme is te vinden in **Kerlingaland** (page / bladzijde 22) en in **Groeninghe** (1944, avec commentaires, quatrième réimpression / met commentaar, vierde druk, page / bladzijde 65).

La majorité des illustrations de **Groeninghe** sont dues à Emiel WALRAVENS / De meerderheid van de pentekeningen van **Groeninghe** zijn aan Emiel Walravens te wijten.

Comparons à présent avec les moulins à vent d'E. HANS / Laten we nu met de windmolens van E. HANS vergelijken.

Oostkerke.

Kerlingaland (page / [bladzijde 128](#))
A travers la Belgique 2 (page / [bladzijde 50](#))

Molen te Hazebroeck.

Kerlingaland (page / [bladzijde 267](#))

Knocke dorp.
Le village de Knocke

Kerlingaland (page / bladzijde 166)
A travers la Belgique 2 (page / bladzijde 54)

Polderdorp in Zeeuwsch-Vlaanderen.

Un village dans les polders de la Flandre Zélandaise.

Kerlingaland (page / bladzijde 150)

A travers la Belgique 2 (page / bladzijde 31)

B. H. HANS est, pensons-nous, le même illustrateur que E. HANS / **B. H. HANS** is, denken wij, dezelfde illustror als E. HANS.

BIBLIOGRAPHIE.

Abraham **HANS** ; ***De bezembinders van Kleit***,
aflevering 37 (**zesde** druk) van ***Abraham HANS'***
Kinderbibliotheek :

<http://www.idesetautres.be/upload/ABRAHAM%20HANS%20BEZEMBINDERS%20VAN%20KLEIT%20KINDERBIBLIOTHEEK%2037.pdf>

Exemplaar (**vijfde** druk) van **Collectie**
Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
(Antwerpen) : EHC 671780

Abraham **HANS** ; *A travers la Belgique* ; Anvers, Lode Opdebeek ; s. d. : 1911 ? ; 3 tomes en 1 volume : 95 + 102 + 151 pages (titre originel : *Op reis door België*).

<http://www.idesetautres.be/?p=divers&mod=recherche&origine=ides>

Abraham **HANS** ; *Groeninghe* ; Antwerpen, Lode Opdebeek ; 1944 (**vierde** druk), 264 p. (Pentekeningen van Emiel Walravens en Edmond Van Offel.)

Abraham **HANS** ; *Kerlingaland* (Geschiedenis, legenden, zeden en gewoonten der kustbewoners); Antwerpen, Lodewijk Opdebeek ; 1912, 267 pages. (kaft met illustratie van **Juliaan Severin**.)

<http://www.idesetautres.be/?p=divers&mod=recherche&origine=ndls>

Lode **OPDEBEEK** ; *Op reis in Vlaanderen* (Menschen. Dieren. Steden. Dorpen. De Zee) ; L. opdebeek, Antwerpen; 1929, 143 pages. (Pentekeningen van Edmond Van Offel.)

Concernant les illustrateurs.

Werken met illustraties van Otto **Geerling** :

<http://www.dbnl.org/auteurs/auteur.php?id=geer090>

Frédéric **de France** ; *Edmond Van Offel* ; Paris, Librairie L. Borel ; 1902, 63 pages. (**e-book**, d'excellente qualité, disponible à la vente.)

Frans **RYMENAMS** ; *Edmond Van Offel vertelt* ; 's-Gravenwezel – Schilde, Heemkring De Drie

Rozen - Albert Van Dyck Genootschap ; 2013, 148 blzd. (Overvloedig geïllustreerd in kleur met foto's en archiefmateriaal van, over en door Edmond Van Offel.)

<http://www.bookday.eu/nl/edmond-van-offel-vertelt>

WYNANTS, Maurits (-2005), “*Emiel Walravens, of de zoektocht naar een nagenoeg onbekend kunstenaar*”, in **Het Hof van Melijn**, Tervuren, 13 (2000), nr.2, blzd. 18-27.

Bernard **Goorden**, « *Des illustrations dans 3 livres d'Abraham HANS: A travers la Belgique (Op reis door België), Kerlingaland et Schelde vrij* » :

<http://www.idesetautres.be/upload/ILLUSTRATION%20dans%20KERLINGALAND%20%20A%20TRAVERS%20LA%20BELGIQUE%20et%20SCHELDE%20VRIJ%20de%20Abraham%20HANS.pdf>

Bernard **Goorden**, « *Abraham HANS : Nijverheid voor de jeugd / Arts et métiers (pour la jeunesse)* » :

<http://www.idesetautres.be/upload/ABRAHAM%20HANS%20VAN%20DER%20MEULEN%20NIJVERHEID%20VOOR%20DE%20JEUGD%20DUMOULIN%20ARTS%20ET%20METIERS%20BGOORDEN.pdf>

Liens INTERNET.

De Schoolplaten voor Vaderlandsche Geschiedenis van Leermiddelenhandel Aug. Bossaerts zijn getekend door de bekende kunstschilder **Edmond van Offel** :

http://www.collectiontrade.nl/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=65&Itemid=36

Emiel Walravens.

Tijl Uilenspiegel in Vlaanderen :

http://www.dbnl.org/tekst/bruy002tijl01_01/

De wonderlijke lotgevallen van Jan zonder Vrees (1910) van Constant de Kinder :

http://www.dbnl.org/tekst/kind008wond01_01/colofon.php

http://www.dbnl.org/tekst/kind008wond01_01/kind008wond01_01.pdf

http://www.dbnl.org/arch/kind008wond02_01/pag/kind008wond02_01.pdf

Kristof **REULENS**, « *Genck, station d'artistes (1840-1940)* » :

<http://www.emilevandorenmuseum.be/dsresource?type=pdf&objectid=default:183566&versionid=&subjectname=>

Eene toekomstige nijverheidsstad. Genck.
Une future cité industrielle : Genck.